

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ

Кнеза Вишеслава 1, Београд

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ДИПЛОМСКОГ (*MASTER*) РАДА ЗА ОДБРАНУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум именованја (избора) комисије: 19.04.2016.године

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање и назив факултета (установе) у којој је члан комисије запослен:

1. Др Милан Медаревић, ред. проф. Шумарског факултета, Универзитета у Београду, уже научна област Планирање газдовања шумама,
2. Др Ненад Петровић, доцент Шумарског факултета у Универзитета у Београду, уже научна област Планирање газдовања шумама,
3. Др Биљана Шљукић, доцент Шумарског факултета у Универзитета у Београду, уже научна област Планирање газдовања шумама.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме: Драган Видовић
2. Датум и место рођења, општина, држава: 21.08.1991., С.Митровица

Студијски програм основних студија које је кандидат завршио: Шумарство
Датум завршетка основних студија: 2014.г.

III НАСЛОВ ДИПЛОМСКОГ (*MASTER*) РАДА:

" СУШЕЊЕ ШУМА У НАЦИОНАЛНОМ ПАРКУ ФРУШКА ГОРА И УТИЦАЈ НА РЕАЛНОСТ ПЛАНОВА "

IV ПРЕГЛЕД ДИПЛОМСКОГ (*MASTER*) РАДА:

Дипломски (мастер) рад дипл. инж. Драгана Видовића, под насловом „ Сушење шума у Националном парку Фрушка гора и утицај на реалност планова“ обухвата укупно 65 страница. У раду има 22 табела и 22 графикона. Списак коришћене и цитиране литературе износи 42 наслова домаћих и страних аутора и остале коришћене изворе.

Дипломски рад је подељен у 10 поглавља и то:

0. Увод,
1. Задатак и садржај рада,
2. Метод рада,
3. Опис објекта истраживања,
  - 3.1 Објекти истраживања где су постављена ОП.
  - 3.2. Биоеколошке карактеристике истраживаног подручја карактеристике простора НП Фрушка гора,
  - 3.3. Функције шума и намена површина,
4. Здравствено стање и угроженост шума од штетних утицаја
5. Досадашња истраживања на тему сушења шума
6. Резултати истраживања за период у протеклих 10 година у НП Фрушка гора
7. Анализа ОП где је вршено истраживање
8. Закључци,
9. Литература.

Сва поглавља чине целину и имају своју структуру која је прилагођена теми дипломског рада. Закључна разматрања обједињују материју и садрже кратку ретроспективу и основне и битне оцене.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДИПЛОМСКОГ (*MASTER*) РАДА

У уводном делу кандидат се бави у сажетој форми шумовитошћу, интензивној појави сушења шума у Србији истичући посебно поједине локалитете (Тара, Златар и др.). На крају увода се закључује да је сушење у појединачним случајевима таквог интензитета да утиче на реалност планова газдовања шумама.

У одређивању задатка и садржаја рада се констатује да је задатак рада утврђен самим називом (темом) овог дипломског рада. Другим речима, кандидат је у раду имао задатак и у томе је увеликој мери успео да нам приближи садашње стање шума у одосу на проблем сушења на примеру НП Фрушка гора. Садржај рада је претпостављен на другој страни овог Извештаја, те га на овом месту нећемо посебно образлагати.

Метод рада је прилагођен задатку и он има дедуктивну и индуктивну конотацију и приступ. Наиме, користећи досадашње искуство (задњих 10.г.) кандидат је на основу Евиденције газдовања шумама утврдио динамику сушења шума у Националном парку по појединим газдуинским јединицама са посебним освртом на ГЈ" Андревље – Тестера – Хајдучки Брег“ и ГЈ„Беочин - Манастир - Катанске ливаде - Осовље“. Користећи индуктивни метод, поставио је серију ОП у наведеним јединицама на којима је познатим дендрометријским поступком утврдио интензитет сушења у заступљенијим

категиријама изданацких шума (китњака, букве, слипе и граба).

При опису општих карактеристика подручја НП Фрушка гора обухваћен је приказ: општи географски опис и положај, површина, природне карактеристике (едафски и орографски услови), хидрографске прилике и клима.

Потом следи опис функција шума и здравственог стања шума. Полазећи од констатованих функција шума (еколошких, социјалних и производних) кандидат је дефинисао циљеве, задатке и радове у газдовању шумама, који се у основи могу поделити на две основне групе:

- циљеви, задаци и радови на заштити, очувању и унапређењу примарних природних и културно-историјских вредности простора, које су и биле мотив за проглашење Националног парка.
- циљеви, задаци и радови на обезбеђивању и унапређивању функција Националног парка.

У односу на **Здравствено стање и угроженост шума од штетних утицаја, кандидат истиче следеће:**

- све штетне факторе који се јављају у шумама овим газдинским јединицама можемо груписати у три категорије:

1. фактори који се мерама газдовања не могу контролисати (промена климе, аерозагађења и сл.),
2. фактори који се непосредним мерама газдовања могу контролисати (овде првенствено спадају фактори који преко узгојних мера обезбеђују правилну изграђеност шумских екосистема) и
3. фактори који се мерама заштите могу контролисати (овде пре свега спадају патогене гљиве, штетни инсекти, паразитне цветнице, глодари и сл., тј. штетни биотички фактори који се директним мерама заштите могу држати под контролом).

Здравствено стање састојина Г.Ј. "Андревље - Тестера - Хајдучки брег" и Г.Ј. "Беочин - Манастир - Катанске ливаде - Осовље" креће се од осредњег ка добром. У комплексу су евидентирана и различита ентомолошка и фитопатолошка обољења која се, с обзиром на тренутну израженост и интензитет, могу сматрати потенцијалним угрожавајућим факторима (Караџић Д, 2013/2014).

Упоглављу досадашња истраживања на тему сушења шума кандидат наводи различита искуства и локалитете на којима је ова појава у скорије време истраживана од компетентних аутора а потом костатује: "Сушење шума, пожари, каламитети, ледоломи иледоизвале, ветроломи и ветроизвале, снеголоми и снегоизвале, поплаве, ерозија и клизишта и други негативни утицају и ефекти, интензивирани променом климе могу имати далекосежне негативне последице у заштићеним подручјима по животну средину целини. Наведне појаве су све чешће и израженије, а понекад по обиму и интензитету карактера катастрофалне.

Проблем при борби против ових угрожавајућих утицаја је ограничена могућност

превентивне и репресивне заштите, с обзиром на спонтаност и динамизам присутних појава, а тренутни ефекти наведених појава на шуме су:

- разбијање склопа,
- умањење биоеколошке стабилности,
- неповољно стање смесе на рачун четинара,
- удаљавање од процењеног оптимума по основним таксационим показатељима,
- угрожена биоразноврсност,
- угрожена биолошка стабилност, виталност и природна обновљивост,
- угрожени стратешки циљеви који се односе на унапређивање стања шума у заштићеним подручјима,
- умањена могућност реалног планирања газдовања шумама.

Све ове појаве су неоспорни ефекти фактора ризика који релативизују могућност одрживог газдовања шумама у односу на мултифункционални концепт као његов основ".

У оквру резултата истраживања, користећи дедуктивни приступ, кандидат за читаво подручје националног парка констатује:

-случајни принос као реалан показатељ присуства сушења, је био значајно присутан у периоду 2007-2016 године у НП Фрушка гора;

-Случајни принос је ретко на укупном годишњем нивоу прелазио 10% у односу на планирани принос;

-случајни принос због претходног није имао знатнијег утицаја на прерасподелу приноса односно није захтевао умањење планираног приноса за количину оствареног случајног приноса .

Случајни принос у темељније анализираним ГЈ је такође на укупном нивоу у границама толеранције и у ГЈ 3805 Беочин - Манастир - Катанске Ливаде - Осовље износи 6,86% а у ГЈ 3806 Анђевље-Тестера-Хајдучки Брег 3,34%. По појединим, по сушењу израженијем, годинама интензитет сушења у односу на план прелази 10%.То су у ГЈ 3805- 2007,2013. и 2015. година а у ГЈ 3806- 2015. и 2016.година. Даља анализа обухватила је таксационе податке добијене премером са стационарних ОП (укупно 8 са по 2 у свакој наведеној категорији шума у ГЈ 3805 и 3806). Добијени резултати указују на : присуство сушења у свим категоријама шума, интензитет сушења иако присутан засад није оспоравајући у односу на редовно оперативно планирање, интензитет је, при том, најизраженији око средњег састојинског стабла у китњаковим састојинама (ОП1) . У осталим ОП далеко је нижи интензитет и концентрисан на левом делу криве дистрибуције, понекад незнатан и асоцира на природни процес одумирања који се плански прати узгојно санитарним сечама.

На основу свега кандидат закључује да се на основу добијених резултата премером може се констатовати :

-да је сушење шума присутно у свим обухваћеним категоријама шума (китњака, букве, липе и граба),

-да је интензитет сушења за сад такав да се проблемски конкретне састојине и ситуације мог усврстати у групу у којој спорадична сушења стабала у одсеку су таква да њиховим уклањањем не долази до прекида склопа;

-да је интензитет сушења такав да засад не захтева радикалније захвате у састојинама у циљу њиховог санирања;

-присутни интензитет сушења ипак упозорава на потенцијалну опасност од овог фактора ризика и нужност интензивнијег мониторинга ових појава у шуми како би се предупредио негативан утицај сушења на стање и стабилност шума.

У поглављу закључак се сумира искуство констатацијом "Сушење шума је веома ретко резултат дејства једног фактора. Најчешће је резултат дејства више фактора који могу деловати један за другим, заједно или моги чак имати синергично дејство"

VI ЗАКЉУЧЦИ

Дипломски (мастер) рад који се односи на **сушење шума и утицај на реалност планова** у Националном парку Фрушка гора, и због актуелности ове тематике пре свега у практичном смислу, представља врло значајан и користан рад. Посебан допринос рада је у целовитости приказа заокруженог поступка и оригиналним резултатима добијеним премером стационарних ОП.

Методологија која је коришћена омогућила је кандидату да целовито заокружи у дипломском раду одабрану тему. Сам план истраживања условљен је задатком и садржајем рада. Коришћена литература, како домаћа тако и страна, расположива практична упутства су омогућила кандидату да целовито и са довољно поузданости оцени прикупљене податке а у оквиру одабране теме.

Резултати рада су прегледно дати у практично усвојеном формату укључујући и закључна разматрања.

Имајући у виду наведене констатације, сматрамо да је кандидат у свом дипломском (мастер) раду успешно обрадио одабрану тему и проблеме који су уз критичку анализу из ње произашли те да добијени резултати имају и значајну практичну вредност што је била и основна смерница при самом одабиру теме.

На основу извршеног вредновања резултата рада Комисија сматра да је дипломски (мастер) рад дипл. инж. Драгана Видовића, методолошки успешно постављен, да третира актуелну проблематику, да је урађен коректно коришћењем литературе и

извора других аутора, практично усвојене методологије и да добијени резултати у потпуности оправдавају иницирана и извршена истраживања. У том смислу овај дипломски рад представља вредан и самосталан стручни рад, који у односу на структуру истраживања, приказ, критичку анализу и оцену има елементе и научног рада.

Имајући у виду све наведено Комисија сматра да дипломски (мастер) рад дипл. инж. Срђана Марковића, под насловом „**Сушење шума у Националном парку Фрушка гора и утицај на реалност планова**“ има све садржајне елементе и да се може прихватити као такав.

VII КОНАЧНА ОЦЕНА ДИПЛОМСКОГ (MASTER) РАДА:

Дипломски (мастер) рад који се односи на истраживање и оцену утицаја сушења шума на практичну планску процедуру представља вредан рад а тиме и допринос посебно кад су у питању (угрожени) шумски екосистеми и планирања газдовања шумама и самог газдовања шумама и у заштићеним подручјима.

Методологија која је коришћена у раду је проверена у ранијим пре свега практичним радовима који се односе на сличне задатке и сличну проблематику тако да је неоспорна као добро одабрана, и омогућила је кандидату да целовито заокружи у дипломском раду одабрану тему. Сам план истраживања условљен је насловом рада дефинисан је задатком рада а разрађен садржајем. Коришћена литература, како домаћа тако и страна, је омогућила кандидату да целовито и са довољно поузданости оцени изнесене ставове и оцене а у оквиру одабране теме.

Крајњи резултати су прегледно дати, закључна разматрања такође.

Рад је писан јасним стилем, коректно и конкретно у складу са природом истраживања и примењиваним методама. Распоред материје у дипломском раду има логичан редослед, а коришћене технике су задовољавајуће, те и због тога рад заслужује високу оцену.

Имајући у виду наведене констатације, сматрамо да је кандидат у свом дипломском (мастер) раду успешно обрадио одабрану тему и проблеме који су уз критичку анализу из ње произашли те да добијени резултати имају и значајну практичну вредност што је била и основна смерница при самом одабиру теме.

Имајући у виду све наведено Комисија сматра да дипломски (мастер) рад дипл. инж. Драгана Видовића, под насловом „**Сушење шума у Националном парку Фрушка гора и утицај на реалност планова**“ све садржајне елементе и да се може прихватити као такав.

1. Да ли дипломски (мастер) рад садржи све битне елементе и да ли је написан у складу са насловом рада: **ДА**

2. Недостаци дипломског (*master*) рада и њихов утицај на резултат истраживања:

Осим ситних недостатака техничке природе (словне грешке и испуштени знакови и ознаке) нема битнијих недостатака који би утицали на коначну позитивну оцену овог рада.

VIII ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дипломског (*master*) рада, комисија предлаже:

- да се дипломски (*master*) рад прихвати а кандидату одобри одбрана;

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Милан Медаревић, ред. проф.

Др Ненад Петровић, доцент

Др Биљана Шљукић, доцент